

פניני הפרשה

ויגש

עלון מס'

965

שנה כ' התשע"ט

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. נייד: 052-7654216

כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

הדאגה הראשונה: מקום ללימוד

יעקב אבינו ע"ה לא ירד בשמחה וברצון למצרים (וכמו שפירש רש"י לעיל מו, ג). ואף שנכסף בכל מאודו לראות את יוסף בנו אהובו שחיבבו יותר מכל אחיו, ויחל לראותו זה עשרים ושתים שנה, לא שש לרדת לארץ מצרים השרויה בתוך מ"ט שערי טומאה, עד שציוהו הקדוש ברוך הוא לירד מצרימה. וכפי שהגדיר זאת בעל ההגדה של פסח: "וירד מצרימה. אנוס על פי הדיבור", דהיינו שירד למצרים מאונס ולא מרצון.

אך גם כשבא לירד למצרים, דאג קודם כל לרוחניות, ושלה את יהודה לפניו לפתוח בית מדרש. רצה יעקב שכאשר הוא ומשפחתו יגיעו למצרים, תיכף ומיד יהיה מוכן להם מקום ללמוד בלי שהיות, שההתחלה תהיה קודש לה, וטוב ראשית דבר מאחריתו.

אך יש להבין מדוע צריך היה יהודה ללכת במיוחד ולפתוח ישיבה בארץ גושן, וכי חסר מקומות בבית המלכות שבהם אפשר לשבת וללמוד ברונע וללא הפרעה, מדוע היה צריך להרחיק לארץ גושן, מקום הרחוק מן הישוב ומהמונה של עיר?

אלא, אמנם מקום היה בשפע בארמונו המורחב של יוסף, אך כדי ללמוד תורה בקדושה ובטהרה, יש להתרחק מההמון, ולא ללמוד במקומות שיכולים להפריע לריכוז של הלומדים, כמו בית המלוכה, ולכן איזה למושב לו בארץ גושן, הרחק משאון העיר וטומאת מצרים.

בהקשר לכך מסופר כי לאחר חורבנה של ישיבת "פורת יוסף" בעיר העתיקה, היה צורך למצוא בנין שישמש את הישיבה. הציעו הגבאים פתרונות שונים, בין השאר: בניית שתי קומות מעל לבנין השוכן בקרבת רחוב יפו, הנקרא "בית היתומים הספרדי".

אולם ראש הישיבה הגאון רבי עזרא עטייה זצ"ל לא רצה שהישיבה תתמקם במרכז העיר, סביבה שהיא בלתי רצויה לתלמידי הישיבה. הלכו הגבאים לדבר עם גבאי בית היתומים, וכל זמן הדיונים ישב רבי עזרא עטייה בבית הכנסת הקטן שבמקום, ואמר פרקי תהלים בבכי ובתחנונים. הדיונים הסתיימו, אך לכלל הסכם לא הצליחו להגיע, והישיבה לא עברה למקום זה... רק לאחר זמן נמצא מגרש שהתאים לדרישותיו של ראש הישיבה, ברחוב גאולה, וישיבת פורת יוסף נבנתה לתפארת...

עצה טובה	לא תהו בְּרָאָה
מומלץ לאדם לקבל על עצמו להקפיד לברך "אשר יצר" וברכה אחרונה - מיד בלי שום דחיה. כך הוא לא ישכח לברך, וגם יחסוך מעצמו הרבה ספיקות אם בירך או לא, בידעו שהוא רגיל תמיד לברך מיד.	התוספתן (אפנדיציט) התוספתן הוא מעין חתיכת עור קטנה באורך 10-8 ס"מ שיוצאת מן המעי הגס. תמיד חשבו שהוא מיותר. כיום המדע גילה שהתוספתן משמש מעין מאגר סודי למקרי חירום, המאפשר לגוף לחדש את הבקטריות הטובות במעיים לאחר מחלה. יש חוקרים המשערים שהסרתו של התוספתן עשויה להגביר את הסיכון לחלות במחלת קרוהן. אצל בעלי החיים הצמחוניים, התוספתן גדול יותר ומשמש לעיכול "תאית" באכילת עשב וצמחים (כך מצליחה הפרה להשמיין מאכילת עשב). האדם אינו מסוגל לעכל תאית, ועבורו יש לעשב ערך קלורי שלילי. (הרב דניאל בלם הי"ו).

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוגיד סערון זצ"ל

"צריך אדם לחשוב ולדעת כי העולם הזה הוא כמו חלום שפין לילה היה ובין לילה אבד, ואדם להבל דמה ימיו כצל עובר. ויכין צידה לדרכו בעוד כוחו בו, ולא יאמר עוד היום גדול ולמחר אתקן מעשיי, כי שמא מחר בא והוא אינו בעולם". ("מגיד חדשות", ח"ח דרוש א')

ואתה צויתתה זאת עשו וגו' – צויתתה כתוב בה"א. ונראה לומר בס"ד הטעם לזה, שיוסף ידע מגזירת כי גר יהיה זרעך וגו' וידע שירידת בני ישראל למצרים היא על מנת לקיים את הגזירה, ולכן רמוז לאחיו שזו גזירת אל עליון שירדו למצרים, ואין חכמה ואין עצה ואין תבונה נגד ה' (והאות ה"א רומזת לשכינה כנודע). (מכת"י הגאון רבי משה לוי זצ"ל).

נקודת חן / עובדיה חן

הפתרון היחיד נגד היצר

*
הגאון רבי מצליח מאוזן זצ"ל (הובאו דבריו בביטאון "כתר מלוכה" מס' 20) כותב כי יש החושבים שעל ידי ריבוי עשיית מצוות בלי לימוד תורה, יוכלו לגרש את היצר הרע, ולא היא.

והמשיל זאת לבית שהיה חשוך בלילה, והיה שם תיבה מלאה נרות שטרם הבעירו בהם אש. התפלא סכל אחד "הלא אומרים כי הנרות יגרשו את החושך ויאירו, והנה לפנינו תיבה מלאה נרות, ועדיין החושך יכסה ארץ?!" השיבוהו לאמר כי גם אם יקבצו כל נרות שבעולם, ולא יאחזו בהם האור, לא יהיה אור!

המצוות נמשלו לנרות והתורה לאור שמאיר בהן, כמאמר הכתוב: "כי נר מצוה ותורה אור" (משלי ו, כג). כל עוד לא יעסוק האדם בתורה אור, לא יועילו לו המצוות להתגבר על יצרו. וכמו שאמרו חז"ל במסכת סוטה (דף כ"א ע"א) כי התורה מגינה מן היסורין ומצילה מן היצר הרע שלא יכשילנו בחטא. ולכן "התלמוד" הוא התנאי הראשון לקנין התורה (אבות פרק ו'), ורק על ידו ניתן לגרש את היצר הרע.

*
ומה באמת יש בתורה שהיא משמשת ככח המְחַסֵּן מפני היצר הרע?

על כך השיב הגאון רבי משה לוי זצ"ל בדברים הבאים (הובאו בספר "במצוותיך"): ימיו של היהודי רצופים נסיונות מבחנים והחלטות בכל הנוגע לרוחניותו. בעומדו בפני פיתוי, כאשר עליו להחליט אם לעשותו או לחדול ממנו, באיזה שכל הוא מכריע אם לשמוע ליצרו הרע או לא? האם בשכל ותבונה שעוצבו על ידי דחפים של תאות כבוד, תאות ממון, תאות אכילה? ...

אדם שרחוק מהתורה ומצוותיה אכן מונע ומוכרע על פי דחפים אלו, וליצר יהיה קל להכשילו בהינד עפעף! לא-כן הדבק בתורת ה', תבונתו ושכלו משוחררים מהשפעות זרות, ורצונותיו הטבעיים הורגלו להיות משועבדים לרצון הבורא. ליצר יהיה צורך לעבוד שעות נוספות על מנת להכשילו. ועל כך כיוונו חז"ל באמרם "אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתלמוד תורה" (אבות ו, ב), שכן רק הוא משוחרר מכבלי היצר.

חכם אחד עמד והקשה בדרך הלצה: אחד משמות היצר הרע הוא "מכשול" (סוכה נ"ב ע"ב), ואיך הקב"ה מעמיד בפנינו מכשול, הרי כתוב "לא תתן מכשול" (ויקרא יט, יד)?

אלא, הכורה בור ומכסהו פטור (ב"ק נ"ה ע"ב), והקב"ה אמנם ברא יצר הרע אבל גם ברא לו תורה תבלין (קידושין ל' ע"ב).

*
בלעדי לימוד התורה, כל התחבולות כנגד היצר הן חסרות סיכוי. לימוד התורה נותן בראש ובראשונה תוכן ועומק לזהותו ולאישיותו של היהודי, והוא 'תותח כבד' שביכולתו להכניע את האויב מיידית.

הגאון רבי משה חיים לוצאטו זצ"ל בספרו "מסילת ישרים" (תחילת פרק ה') מכריח כן מהעובדה שמי שיודע הכי טוב מה מועיל כנגד היצר, הוא הקב"ה שְׁיַצֵּר את הַיֵּצֵר, והוא זה שהודיענו כי הפתרון היחיד להתמודד מולו הוא רק על ידי התורה: "בראתי יצר הרע - בראתי לו תורה תבלין" (קידושין ל' ע"ב). אומר הקב"ה: אני שבראתי את היצר הרע, מודיע לך שרק התורה היא נקודת התורפה שלו (למה הדבר דומה? לחברה המייצרת טילים, אשר רק לה ידועים נקודות התורפה של סוג הטילים הנוצרים בפס הייצור שלה).

וממשיל זאת הרמח"ל: "לחולה שדרש ברופאים והכירו חוליו ואמרו שיקח סם זה, והוא, מבלתי שתקדם לו ידיעה במלאכת הרפואה, יניח הסם והוא ויקח מה שיעלה במחשבתו מן הסמים - הלא ימות החולה ההוא ודאי! כן הדבר הזה, כי אין מי שמכיר בחולי היצר הרע ובכוחו המוטבע בו אלא בוראו שבראו, והוא הזהירנו שהרפואה לו היא התורה, מי איפוא יניחה ויקח מה שיקח זולתה ויחיה?! ודאי שחושך החומריות ילך ויגבר עליו מדרגה אחר מדרגה, והוא לא יבין, עד שיימצא שקוע ברעה ורחוק מן האמת הרחק גדול שאפילו הרהורי דברים לא יעלו על לבו לבקש האמת. אך אם הוא עוסק בתורה, בראותו דרכיה, ציווייה ואזהרותיה, הנה סוף סוף מאליו יתחדש בו התעוררות שיביאהו אל הדרך הטוב".

ויספרו לבניהם / ספור לשלחן השבת

עין רואה

"מדוע לא ניסית כקודמך להערים על האשה?" חסדיאן הביט בהם בתמיהה, אינו מבין מה הם שחים. "וכי איך אוכל לשקר לה", אמר כמעט בזעקה, "הרי הקדוש ברוך הוא מצלם את כל מעשי במצלמה נסתרת, ואחרי מאה ועשרים שנה, כשאתבקש לתת דין וחשבון על כל מעשיי, לא אוכל להכחיש את הדבר!".

לאחר מכן הוסיף: "חכמינו אומרים שכל מזונותי של האדם קצובים מראש השנה ועד ראש השנה. ואם כך, הרי מה שאגנוב, חלילה, ייגבה ממני אחר כך אצל רופאים ועורכי דין. אז מה ארויח מכל העסק?!"

"ומדוע עשית לה הנחה של 80 שקלים?" המשיכו לשאול.

"ראיתי שמדובר במשפחה שאינה בעלת יכולות, והחלטתי להקל עליהם" השיב החשמלאי "התורה מלמדת שאדם לא מפסיד לעולם מעשיית חסד עם בני אדם. ואדרבא, הקדוש ברוך הוא ישפיע עליי בזכות זה שפע רב של פרנסה".

לאחר מכן יצרו היוזמים קשר עם שני החשמלאים הראשונים ושאלו אותם: "כיצד העזתם לבקש מחיר כה גבוה לפני שביצעתם בדיקה כלשהיא במערכת?". התביישו השניים ונבוכו עד מאד. הם ניסו להכחיש, אולם דבר לא הועיל כי הכל תועד וצולם.

התיעוד הועבר לאחר מכן לידיעתם של מאות אלפי אנשים, והדבר גרם לקידוש שם שמים עצום, כאשר רבים נוכחו באמונתו הגדולה של היהודי שומר המצוות שלא התפתה להערים.

סיפור זה סופר על ידי רב שעוסק בקירוב רחוקים, וכך סיים הלה את סיפורו: "במשך שנים אני מנסה להשפיע בדרכי נועם על משפחה מסוימת שתתקרב אל היהדות, אבל בלי שום הצלחה. הם לא הבינו מה תיתן להם היהדות, פרט להגבלות כאלה ואחרות. לאחרונה בני אותה משפחה נחשפו לפרסום התרגיל התקשורתי, ולאחר מכן כאשר פגשו אותי הודיעו לי כולם כאיש אחד בלב אחד ש'אם יש עוד אנשים כאלה בעולם, שהאמונה בבורא העולם גורמת להם למדות כל כך טובות, אנחנו רוצים להצטרף אליהם ולכשכמותם'. ואכן, הם התקרבו ליהדות וחזרו בתשובה שלמה".

לפני כמה שנים, בעקבות הפקעות מחירים מוגזמות מצד בעלי מקצוע, החליטו גורמים מסוימים לפרסם ברבים את זהות בעלי המלאכה המפקיעים ומאידך את בעלי המלאכה ההגונים. לצורך העניין, ניגשו לעקרת בית אחת ממשפחה במעמד נמוך, הודיעו לה בסוד על תכניתם וביקשו ממנה שתיתן להם לבצע קצר חשמלי יזום בביתה על ידי החלפת חוטי החשמל באחד המכשירים, באופן שייצור קצר כללי. לאחר מכן תזמין שלושה חשמלאים בזה אחר זה, כאשר בביתה יותקנו מצלמות נסתרות שיתעדו את אנשי המקצוע במשאם ומתנם ובפעולתם.

החשמלאי הראשון הגיע. לאחר ששמע על התקלה קבע בידענות, מבלי לגשת לארון החשמל ומבלי לבצע בדיקה כלשהי, כי "אירעה תקלה חמורה בכל מערכת החשמל ויש צורך בעבודה מרובה כדי להחזיר את המצב לקדמותו".

המחיר שדרש היה 3,000 ₪. לאחר שניסתה להתמקח, הוא הואיל בטובו לרדת ל-2,800 שקלים, לא לפני שהבהיר נחרצות: "אין מה לדבר על הנחה גדולה יותר, כי מדובר בעבודה גדולה ומה כבר ישאר לי?!"

זמן מה לאחר שיצא החשמלאי הגיע חשמלאי נוסף. בניגוד לקודמו הוא בדק מעט את המערכת ופסק שמחיר התיקון הוא 2,000 שקלים, ובשום אופן לא פחות מזה.

והנה נכנס החשמלאי השלישי, יהודי דתי מחולון, משה חסדיאן שמו. מששמע על התקלה, שאל וברר: "מה היתה הפעולה שבעקבותיה נוצר הקצר?"

בעלת הבית הצביעה על המכשיר החשמלי וסיפרה כי כשהכניסה אותו לשקע נפל כל החשמל. חסדיאן ניגש למכשיר, הבחין מיד בחוטים ההפוכים ובתוך דקה החזירם למקומם. לאחר מכן ניגש למתג החשמל והיה אור... הכל בא על מקומו בשלום.

"כמה יעלה התיקון?" שאלה האשה. חסדיאן הרהר מעט הסתכל על הבית הפשוט ואמר: "המחיר שאני גובה תמורת ביקור ותיקון פשוט הוא 200 שקלים, אבל אגבה ממך 120 שקלים בלבד".

עכשיו כשהסתיימה ה'הצגה', יוזמי העניין שהסתתרו בחדר הסמוך יצאו לפתע ממחבואם, ניגשו לחסדיאן וגילו לו שמדובר בתרגיל. אחד מהם סיפר לו על התנהגותם של שני החשמלאים הקודמים והקשה:

אור המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א

שאלה: האם כהן יכול לישא בחורה שאמה גיורת ונולדה אחרי הגיור?
תשובה: ישראל שנשא גיורת וילדה ממנו בת והורתה ולידתה בקדושה (כלומר שההריון היה אחרי הגיור), אותה הבת מותרת לינשא לכהן לכתחילה (שלחן ערוך אבן העזר סימן ו' סעיף כ"א ובאה"ט שם אות נ').

שאלה: אני מתחתן בעז"ה ביום כ"ג באב לפני השקיעה, ואני רוצה לכתוב את הכתובה כולה על גבי קלף. אך יש חשש לכתוב תאריך כ"ג באב, שמא ימשך הענין אחרי השקיעה, ונמצא שטר מזויף. האם אפשר לכתוב מראש תאריך כ"ד באב?
תשובה: אפשר לכתוב מראש כ"ד באב, ולעשות הקידושין אחרי השקיעה.

שאלה: כהן ספרדי שמתפלל מנחה גדולה של תענית בבית כנסת אשכנזי שבו נוהגים לפי פסק החזון איש (חלק אורח חיים סימן כ') שמברכים ברכת כהנים גם במנחה גדולה של תענית, איך צריך לנהוג – לברך ברכת כהנים או לצאת?
תשובה: לברך.

שאלה: כאשר הברז מחוץ לבית הכנסת, והמנין מצומצם, האם אפשר שהכהנים יוותרו על הנטילה?
תשובה: יכולים ליטול בין לחש להזרה. ואם אי אפשר – יכולים לסמוך על נטילת ידים שחרית כדעת הרמב"ם.

שאלה: אם אין לוי בבית הכנסת, האם בכור צריך ליטול ידים לכהנים במקום הלוי?
תשובה: כך נוהגים. וכך אמא ע"ה מספרת, שאביה שהיה בכור היה נוטל ידים לכהנים, כי אין לויים בגר בא כידוע.

שאלה: האם מוטל על הכהן לחפש לוי שיטול ידיו?
תשובה: אין צורך.

שאלה: במקרה שהכהן נטל את ידיו בעצמו, כי לא היה לוי במקום, ולאחר מכן הגיע לוי, האם יש ענין שיטול לו שוב ידיו?
תשובה: אין צורך.

חידת השבוע

כיצד יתכן שאדם התפלל 'עמידה' במוצאי שבת, ודוקא בגלל שהזכיר "אתה חוננתנו" עליו לחזור ולהתפלל?

הפתרון: במקרה שנאנס ולא התפלל מנחה של שבת, ובמוצאי שבת התפלל תפלת ערבית ולא הזכיר בה "אתה חוננתנו", ואחר כך התפלל תפלת תשלומין, והזכיר בה "אתה חוננתנו", לא עלתה לו תפלת התשלומין וצריך לחזור ולהתפלל, מפני שגילה דעתו שאת הראשונה התפלל לתשלומין (עיין ש"ע סי' ק"ח סעי' י').

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לע"נ רחל בת מזל ע"ה
לע"נ לאה בת שרה ע"ה
לע"נ עזיזי בר כמונה לבית חדוק ז"ל
לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל
לע"נ רבי יצחק בן רחל זצ"ל
להצלחת משפחת בניטה הי"ו